

Економіка

УДК 631.1:005.21:005.334

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15699793>

**Моніторинг ризиків у системі стратегічного управління аграрним
бізнесом: індикатори впливу та напрями оптимізації**

Канцедал Наталія Анатоліївна

к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Полтавський
державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди
1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2050-7015>

Богаєнко Олександр Сергійович

аспірант, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна,
м. Полтава, вул. Сковороди 1/3,
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2588-8971>

Перерва Дмитро Володимирович

аспірант, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна,
м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Прийнято: 17.05.2025 | Опубліковано: 29.05.2025

***Анотація.** Сучасні умови господарювання в аграрному секторі України характеризуються зростанням невизначеності, зумовленої воєнними діями, зміною клімату, ціновою нестабільністю, дефіцитом ресурсів і трансформацією зовнішньоекономічних зв'язків. У такому середовищі аграрні підприємства постають перед потребою розробки ефективної системи моніторингу ризиків, здатної забезпечити стратегічну стійкість,*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

адаптивність та конкурентоспроможність. **Метою дослідження** є обґрунтування методичних засад стратегічного моніторингу ризиків в аграрному бізнесі шляхом класифікації ризиків, визначення ключових індикаторів та базових процедур впровадження системи на підприємствах. У дослідженні використано **методи** контент-аналізу наукових джерел, експертного узагальнення, логічного групування, побудови типологічної моделі ризиків, якісного аналізу можливих наслідків.

У роботі узагальнено сучасні наукові підходи до класифікації ризиків та на їх основі запропоновано авторське групування за критерієм стратегічної релевантності, що охоплює ризики стратегічного середовища, ресурсної забезпеченості, клімато-екологічні, операційної дестабілізації та фінансової нестійкості. Для кожної групи розроблено прикладні індикатори (KRI), визначено можливі наслідки їх реалізації та обґрунтовано впровадження базових процедур моніторингу (реєстр ризиків, дашборди, регулярний аналіз показників). Запропонована система дає змогу підприємству ідентифікувати найбільш критичні зони впливу та адаптувати стратегічні рішення до ризикового профілю. Запропонований підхід до стратегічного моніторингу ризиків може стати інструментом підвищення адаптивності аграрного бізнесу до зовнішніх викликів. **Практична цінність** полягає в можливості застосування запропонованих індикаторів та процедур на рівні конкретного підприємства для запобігання втратам, покращення управлінських рішень і забезпечення фінансової стійкості. У контексті сталого розвитку система дозволяє не лише реагувати на загрози, а й інтегрувати елементи відповідального управління - екологічного, інноваційного, соціального.

Ключові слова: стратегічне управління, аграрний бізнес, моніторинг ризиків, ризик-менеджмент, індикатори ризиків, стійкість підприємства, адаптація

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Risk monitoring in the strategic management system of agribusiness: impact indicators and optimization directions

Nataliia Kantsedal

PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation, Poltava State Agrarian University, 36003, Ukraine, Poltava, Skovorody str. 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2050-7015>

Oleksandr Bohayenko

Postgraduate Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2588-8971>

Dmytro Pererva

Postgraduate Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine

Abstract. *The current economic conditions in Ukraine's agricultural sector are marked by growing uncertainty caused by military actions, climate change, price volatility, resource shortages, and the transformation of foreign economic relations. In this environment, agricultural enterprises face the urgent need to develop an effective risk monitoring system capable of ensuring strategic resilience, adaptability, and competitiveness. The purpose of the study is to substantiate the methodological foundations for strategic risk monitoring in agribusiness through risk classification, identification of key assessment indicators, and definition of core implementation procedures at the enterprise level. The research applies methods of content analysis of scientific sources, expert generalization, logical grouping, the construction of a typological risk model, and qualitative analysis of possible consequences.*

The study generalizes modern scientific approaches to risk classification and

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

*proposes an original grouping based on the criterion of strategic relevance, encompassing risks of the strategic environment, resource provision, climate and environmental risks, operational destabilization, and financial instability. For each group, practical key risk indicators (KRIs) are developed, potential impacts are identified, and the implementation of basic monitoring procedures is substantiated (risk registers, dashboards, regular indicator analysis). The proposed system enables enterprises to identify the most critical zones of influence and adapt strategic decisions to their specific risk profile. The suggested approach to strategic risk monitoring can become an effective tool for enhancing the adaptability of agribusiness to external challenges. **Its practical value** lies in the possibility of applying the proposed indicators and procedures at the enterprise level to prevent losses, improve managerial decision-making, and ensure financial sustainability. In the context of sustainable development, the system allows not only for reactive responses to threats but also for the integration of responsible management elements - ecological, innovative, and social.*

Keywords: *strategic management, agribusiness, risk monitoring, risk management, key risk indicators, enterprise resilience, adaptation*

Постановка проблеми. Умови діяльності аграрного бізнесу в Україні характеризуються високим рівнем нестабільності, зумовленої воєнними діями, зміною ринку землі, коливаннями цін на ресурси та кліматичними ризиками. У таких умовах зростає потреба в системному управлінні ризиками на стратегічному рівні. Однак на практиці аграрні підприємства здебільшого обмежуються фрагментарною оцінкою загроз без цілісної системи моніторингу. Це знижує ефективність прийняття управлінських рішень і загрожує втратою конкурентоспроможності. Саме тому актуальним є створення адаптивної моделі моніторингу ризиків, інтегрованої в систему стратегічного управління агробізнесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З метою обґрунтування

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

системи стратегічного моніторингу ризиків в аграрному бізнесі проаналізовано актуальні наукові підходи до їх класифікації, ідентифікації та нейтралізації. Сучасні дослідження демонструють зростаючий інтерес до цифрових і комплексних рішень. Зокрема, Li С. [1] та Nitsenko V. [2] запропонували системи оцінки ризиків із застосуванням баз даних та автоматизованих платформ, тоді як Corrêa R.G.F. [3] обґрунтував доцільність корпоративного управління ризиками для інтегрованих агросистем. Brozová Н. [4] застосувала аналітичний мережевий процес (ANP) як інструмент аналізу багатофакторних загроз.

Природні та кліматичні ризики досліджувалися у працях Zhang S.J. [5] та Olaru B.G. [6], які акцентували на впливі посух, екологічних змін та важливості екологічного аудиту. Arafat M.Y. [7] і Boháčiková A. [8] розкрили поведінкові та соціальні фактори ризику, особливо у контексті аграрного підприємництва та реакцій фермерів.

Інституційний вимір управління ризиками висвітлено у роботах Vilhelm V. [9] (державне страхування), Леги О. та Сіренко І. [10] (ризиків контрактів у воєнний час, ЗЕД-угоди). Глобальний геоекономічний вплив відображено у дослідженні Chernenko K. та ін., [11] де йдеться про наслідки війни для фінансів і логістики. Перерва П. Г. [12] підкреслює роль прибутку як стратегічного ресурсу стійкості та джерела інвестицій у «зелені» й соціальні ініціативи.

Узагальнення свідчить, що ефективне управління ризиками неможливе без інтеграції цифрових рішень, стратегічного аналізу, екологічного та фінансового контролю. Міждисциплінарний підхід охоплює кліматичні, виробничі, договірні, інформаційні та геоекономічні фактори, а також роль прибутку як інструменту адаптації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, попри велику кількість публікацій, системність стратегічного моніторингу ризиків залишається недостатньо розробленою. Більшість

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

досліджень фокусуються на окремих аспектах і не пропонують цілісної моделі прийняття рішень. Наше дослідження спрямоване на подолання цього розриву шляхом розробки адаптивної класифікації ризиків, побудови системи індикаторів моніторингу та впровадження прикладних процедур оцінки й реагування, з урахуванням нових викликів – війни, зміни клімату, нестачі ресурсів та правової невизначеності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розробка класифікаційного підходу до ризиків аграрного бізнесу з позиції стратегічного управління, обґрунтування ключових індикаторів їх моніторингу та формування пропозицій щодо впровадження базових процедур контролю ризиків у практику діяльності аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення наукових підходів до класифікації ризиків в аграрному бізнесі свідчить про їх багатоманітність і складну природу. У контексті стратегічного управління важливим є не лише перелік потенційних загроз, а й їх структуризація за відповідними ознаками, що дозволяє ефективно інтегрувати ризик-менеджмент у загальну систему управління підприємством. Кириченко Н. та Алещенко Л. [13] пропонують багатофакторну класифікацію ризиків аграрного сектору за критеріями сфери виникнення, джерела загроз, можливості прогнозування, періодичності, рівня прояву та виду збитків. Такий підхід дозволяє окреслити як зовнішні (природні, ринкові, політичні), так і внутрішні (виробничі, фінансові, організаційні) чинники загроз. Жмуденко В. О. [14] акцентує увагу на класифікації ризиків за видами діяльності підприємства: операційна, фінансова, інвестиційна та інституційна, що є корисним для формування внутрішньої системи моніторингу. Гривківська О. В. та Гейжа Є. О. [15] виокремлюють ризики, пов'язані з війною: порушення логістики, рейдерські загрози, зміна ринкових умов, погіршення умов зберігання. Мазур Н. А. [16], у свою чергу, акцентує на необхідності врахування ризиків у системі

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

бухгалтерського обліку та впливу їх на облікову політику. Окрему групу становлять природні та екологічні ризики – зміна клімату, погодні аномалії, радіаційне забруднення, виснаження ґрунтів [17, 18], що істотно впливають на врожайність та прибутковість. Жмурко І. [19] та Граб Р. [20] підкреслюють важливість урахування стратегічних, інституційних і особових ризиків, пов’язаних з нестабільністю державного управління, змінами законодавства, дефіцитом ресурсів і загрозою банкрутства, що є особливо актуальним в умовах війни.

Таким чином, на основі опрацьованих джерел доцільно виокремити п’ять ключових груп ризиків, що мають критичне значення для побудови ефективної системи стратегічного управління в аграрному секторі. Вони відображені на рис. 1. Інтегрований підхід до їх моніторингу дозволяє не лише вчасно ідентифікувати загрози, а й приймати обґрунтовані рішення з урахуванням ризикового профілю підприємства, що, у свою чергу, підвищує його фінансово-економічну стійкість.

Рис. 1. Ключові групи ризиків у системі стратегічного управління аграрним підприємством*

*узагальнено на підставі [1-23]

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Разом з тим, більшість підходів недостатньо враховують стратегічний контекст, у якому діють аграрні підприємства. З огляду на сучасні виклики (війна, зміна клімату, енергетична нестабільність, трансформація ринку землі) ми пропонуємо авторську класифікацію, яка структурує ризики за стратегічною релевантністю - тобто залежно від того, яку складову довгострокової життєздатності підприємства вони підривають.

Таблиця 1

Групування ризиків у стратегічному управлінні агробізнесом*

Група ризиків	Типові прояви	Стратегічний вплив
Ризики стратегічного середовища	Законодавчі зміни, війна, ринок землі, політична нестабільність	Переорієнтація стратегій, втрата конкурентних переваг
Ризики ресурсної забезпеченості	Дефіцит добрив, техніки, насіння, логістичні збої, перебої з енергією	Обмеження виробництва, зрив інвестиційних програм
Клімато-екологічні ризики	Посухи, заморозки, ерозія ґрунтів, радіаційне забруднення	Втрата врожаю, зниження продуктивності, довгострокове виснаження
Ризики операційної дестабілізації	Технічні збої, зіпсована продукція, нестача персоналу, проблеми зі збутом	Падіння ефективності, збільшення витрат, ризик зриву контрактів
Ризики фінансової нестійкості	Курсові коливання, неплатежі, високі ставки кредитів, інфляція	Втрата ліквідності, зростання боргового навантаження

*узагальнено на підставі [1-23]

Запропонована класифікація ґрунтується на принципі пріоритетного впливу на стратегічні цілі підприємства. Зокрема, ризики стратегічного середовища вимагають перегляду довгострокових напрямів розвитку, у той час як ресурсні чи фінансові загрози можуть унеможливити реалізацію навіть добре розробленої стратегії. Такий підхід дозволяє розглядати ризики не ізольовано, а у взаємозв'язку з ключовими елементами стратегічного менеджменту: ресурсною базою, операційною стійкістю, фінансовою рівновагою, екологічною безпекою та інституційним контекстом.

Використання цієї класифікації в системі моніторингу дає змогу визначити пріоритети управління ризиками залежно від того, які з них можуть

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

мати найбільший вплив на конкурентоспроможність та стійкість аграрного підприємства.

Ефективна система моніторингу ризиків неможлива без визначення кількісних і якісних індикаторів, що дозволяють виявляти потенційні загрози на ранніх стадіях. Індикатори ризиків (KRI - Key Risk Indicators) є сигналами, що вказують на ймовірність настання небажаних подій або відхилень, які можуть зашкодити досягненню стратегічних цілей аграрного підприємства.

У практиці стратегічного управління доцільно поєднувати індикатори трьох типів:

- випереджальні (leading indicators): попереджають про можливе загострення ризику (наприклад, збільшення цін на добрива або тривожні зміни погодних умов);
- запізнілі (lagging indicators): фіксують вже настання наслідків ризику (наприклад, зниження врожайності або доходів);
- поточні (real-time indicators): дають змогу оперативно контролювати рівень ризиків у виробничих процесах (наприклад, показники вологості ґрунту, рівень дебіторської заборгованості тощо).

На основі запропонованої класифікації ризиків доцільно розробити систему індикаторів для кожної з груп з урахуванням специфіки аграрного виробництва, сезонності, нестабільності ринкового середовища та обмежених фінансових можливостей.

Таблиця 2

Індикатори оцінки ризиків у стратегічному управлінні аграрним бізнесом*

Група ризиків	Приклади ключових індикаторів (KRI)	Можливі наслідки (вплив на підприємство)
Стратегічного середовища	- частота змін у податковому законодавстві; - геополітичні індекси; - рівень адміністративного тиску	Втрата передбачуваності, відтік інвестицій, ревізія стратегічних планів
Ресурсної забезпеченості	- рівень забезпеченості добривами та ПММ; - ціни на логістику; - кількість днів без електроенергії	Зниження виробничого потенціалу, затримки в посівній/збиральній кампанії

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Група ризиків	Приклади ключових індикаторів (KRI)	Можливі наслідки (вплив на підприємство)
Клімато-екологічні	- відхилення температур від середніх значень; - посушливість сезону; - частота надзвичайних погодних подій	Втрата врожаю, потреба в перерозподілі ресурсів, збитки через стихії
Операційної дестабілізації	- відсоток дефектної продукції; - рівень укомплектованості персоналом; - частка простроченої продукції	Погіршення якості, зрив контрактів, втрати через невиконання зобов'язань
Фінансової нестійкості	- коефіцієнт покриття боргів; - частка простроченої дебіторської заборгованості; - динаміка витрат на обслуговування кредитів	Зниження ліквідності, втрати через інфляцію, ризик банкрутства

*узагальнено на підставі [1-23]

Запропоновані індикатори дають змогу підприємству виявити ранні сигнали загроз і прийняти відповідні управлінські рішення. Наприклад, зростання посушливості може сигналізувати про необхідність змін у структурі посівів, а погіршення коефіцієнта покриття боргів - про потребу у фінансовій реструктуризації. Відслідковування таких показників має стати частиною цифрової системи ризик-менеджменту, інтегрованої в загальну стратегію підприємства.

Для ефективного реагування на ризики, виявлені у процесі стратегічного аналізу, аграрним підприємствам доцільно впровадити базові процедури моніторингу, які поєднують простоту реалізації з високою інформаційною цінністю.

Насамперед йдеться про регулярну оцінку ключових ризиків на основі визначених індикаторів (KRI), які повинні бути інтегровані у внутрішню звітність підприємства та систему планування.

Першим кроком варто сформувати реєстр ризиків із зазначенням їх ймовірності, потенційного впливу та джерела виникнення – табл. 3. Для кожної групи ризиків слід визначити відповідальні підрозділи та осіб, що здійснюють їх моніторинг, а також затвердити перелік критичних індикаторів,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

які потрібно відстежувати щомісяця або щоквартально.

Таблиця 3

Типова форма реєстру ризиків для аграрного підприємства*

Назва ризику	Група ризику	Ймовірність	Вплив	Відповідальний	Індикатори	Частота
Несприятливі погодні умови	Природно-екологічна	Висока	Високий	Виробничий відділ	Дні без опадів	Щомісяця
Коливання ринкових цін	Ринкова	Середня	Середній	Комерційний відділ	Ціни	Щокварталу
...	...	...	...	...	...	...

*узагальнено на підставі [1-23]

Особливої уваги потребують операційні та ресурсні ризики, які часто залишаються поза увагою стратегічного рівня, хоча мають високу ймовірність реалізації. Для їх ефективного контролю доцільно впровадити дашборди ризиків - аналітичні панелі (у форматі Excel або за допомогою BI-інструментів, таких як Power BI чи Google Looker Studio), що дозволяють відстежувати ключові індикатори у динаміці. Серед них: відсоток виконаних поставок, рівень запасів ЗЗР, середній час простою техніки, урожайність з гектара тощо. Для кожного індикатора доцільно фіксувати поточне та цільове значення, допустимий діапазон, тренд змін, рівень загрози (низький, середній, високий) та відповідального працівника. Такий підхід забезпечує швидке виявлення критичних відхилень та ухвалення рішень на основі актуальних даних.

Крім того, рекомендується запровадити періодичні стратегічні сесії з оцінки ризиків за участю керівництва, агрономів, фінансистів і логістів. Такі зустрічі мають стати інструментом колективного прийняття рішень щодо оновлення стратегії у відповідь на зміну ризикового профілю підприємства.

Впровадження елементів ризик-орієнтованого мислення у корпоративну культуру, а також навчання персоналу основам управління ризиками дозволить створити адаптивну систему, здатну не лише реагувати на виклики,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

а й попереджати їх у стратегічній перспективі.

Висновки. У межах проведеного дослідження узагальнено наукові підходи до класифікації ризиків аграрного бізнесу та систематизовано їх за ступенем стратегічної релевантності. Запропоновано авторську класифікацію, що охоплює п'ять ключових груп ризиків: стратегічного середовища, ресурсної забезпеченості, клімато-екологічні, операційної дестабілізації та фінансової нестійкості. Для кожної з груп обґрунтовано відповідні індикатори ризиків (KRI) та визначено можливі наслідки їх реалізації.

Результати роботи дозволяють зробити висновок про доцільність побудови моніторингової системи ризиків на основі поєднання якісного аналізу і кількісних індикаторів. Запропонована структура забезпечує підвищення оперативності реагування, своєчасне коригування стратегії та обґрунтоване управлінське рішення в умовах високої турбулентності аграрного середовища.

Серед ключових практичних пропозицій — впровадження реєстру ризиків, переліку критичних індикаторів для щомісячного моніторингу, а також дашбордів для візуалізації даних. Додатково рекомендовано проводити регулярні стратегічні сесії з оцінки ризиків за участю керівного складу та фахівців виробничого, фінансового і логістичного напрямів.

Список використаних джерел

1. Li C., Lu Y.X., Bian Y., Tian J., Yuan M. Design of Safety Evaluation and Risk Traceability System for Agricultural Product Quality // *Applied Sciences-Basel*. 2024. Vol. 14, No. 7. Article number: 2980. DOI: 10.3390/app14072980.

2. Nitsenko V., Mardani A., Streimikis J., Ishchenko M., Chaikovsky M., Stoyanova-Koval S., Arutiunian R. Automatic Information System of Risk Assessment for Agricultural Enterprises of Ukraine // *Montenegrin Journal of Economics*. 2019. Vol. 15, No. 2. P. 139–152. DOI: 10.14254/1800-5845/2019.15-2.11.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

3. Corrêa R.G.F., Faria Neto F.J.K., Kliemann Neto F.J., Souza J.S., Lampert V.N., Barcellos J.O.J. Enterprise Risk Management in Integrated Crop-Livestock Systems: A Method Proposition // *Journal of Agricultural Science*. 2018. Vol. 156, No. 10. P. 1222–1232. DOI: 10.1017/S002185961900008X.

4. Brozová H., Rydval J., Sup L., Sadok M., Bednar P. Security Risk Factors: ANP Model for Risk Management Decision Making // *Mathematical Methods in Economics: Proceedings of the 33rd International Conference* (Cheb, Czech Republic, September 9–11, 2015) / ed. by Martincik D., Ircingova J., Janecek P. Cheb University of West Bohemia. 2015. P. 74–79.

5. Zhang S.J., Wang P., Wang D.N., Zhang Y.S., Ji R.P., Cai F. Identification and Risk Characteristics of Agricultural Drought Disaster Events Based on the Copula Function in Northeast China // *Atmosphere*. 2022. Vol. 13, No. 8. Article number: 1234. DOI: 10.3390/atmos13081234.

6. Olaru B.G., Banacu C.S. Risk Management in Agriculture under the Climate Change // *Proceedings of the 2019 BASIQ International Conference: New Trends in Sustainable Business and Consumption* (Bari, Italy, May 30 – June 1, 2019) / ed. by Dinu V. Bucharest ASE. 2019. P. 592–599.

7. Arafat M.Y., Saleem I., Dwivedi A.K., Khan A. Determinants of Agricultural Entrepreneurship: A GEM Data Based Study // *International Entrepreneurship and Management Journal*. 2020. Vol. 16, No. 1. P. 345–370. DOI: 10.1007/s11365-018-0536-1.

8. Boháčiková A., Serencés P., Tóth M. Farmers' Risk Perception and Risk Management Strategies in Slovak Agriculture // *Managerial Trends in the Development of Enterprises in Globalization Era: Proceedings of the 7th International Scientific Conference* (Nitra, Slovakia, June 1–2, 2017) / ed. by Kosiciarova I., Kadekova Z. Nitra Slovak Univ Agr. 2017. P. 26–35.

9. Vilhelm V. The Role of Public Support of Risk Management in Agriculture // *Agrarian Perspectives: Proceedings of the 20th International Scientific Conference on Agrarian Perspectives* (Prague, Czech Republic, September 13–14,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

2011). Prague Czech Univ Life Sci, Fac Econ & Management. 2011. P. 179–186.

10. Сіренко І., Лега О. Мінімізація ризиків договірної політики при укладанні ЗЕД-контрактів // *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 1 (10). С. 159–163. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-28>.

11. Kantsedal N., Chernenko K., Dugar T., Leha O., Yaloveha L., Priyda T. Impacto de la invasión rusa a Ucrania en las finanzas mundiales: Impact of Russia's invasion of Ukraine on world finance // *Cuestiones Políticas*. 2023. Vol. 41, No. 78. P. 662–677. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.45>.

12. Перерва П. Г., Лега О. В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Прибуток як основа фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14790464>.

13. Кириченко Н., Алещенко Л. Теоретичні основи та класифікація ризиків з врахуванням особливостей функціонування підприємств аграрного сектору // *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-55>.

14. Жмуденко В. О. Особливості управління ризиками в аграрній сфері // *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. № 3 (58). С. 55–61.

15. Гривківська О. В., Гейжа Є. О. Ризики господарської діяльності аграрних підприємств та їх нейтралізація в умовах активних бойових дій // *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 43–48. DOI: 10.32782/2786-765X/2024-4-5.

16. Мазур Н. А. Класифікація ризиків аграрного підприємства для цілей бухгалтерського обліку // *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2. С. 1264–1268.

17. Ефективні методи управління ризиками в аграрному секторі. URL: <https://agro-business.com.ua/agro/kermo-kerivnyka/item/2675825.04.-efektyvni-metody-upravlinnia-ryzykamy-v-ahrarnomu-sektori.html> (дата звернення 25.04.2025).

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

18. Райтер Н., Мацьків Г. Ризики аграрного бізнесу в умовах війни // *Аграрна економіка*. 2023. Т. 16, № 1–2. С. 41–50. DOI: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.041>.
19. Жмурко І. Ризики в аграрному секторі та необхідність їх страхування // *Економічний дискурс*. 2017. Вип. 1. С. 42–49.
21. Граб Р. ТОП-3 ризики в агробізнесі // *Юридична газета*. № 30–31 (684–685). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/top3-riziki-v-agrobiznesi.html>. (дата звернення 25.04.2025).
22. Лега О., Яловега Л., Прийдак Т. Договірна політика та податкові ризики в умовах невизначеності // *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3 (03). С. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.3-8>.
23. Канцедаль Н. А., Лега О. В. Інформаційна роль обліку в результативності інвестиційної стратегії аграрних підприємств // *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 11–20. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.11.11.
24. Канцедаль Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів // *Accounting and Finance*. 2019. № 1 (83). С. 28–34.